

Psykopater

Av og til hører vi uttrykket «han eller hun (som oftest han) er jo psykopat». Dette er et uttrykk som er lett å komme med hvis man er i dyp konflikt med noen, men hva betyr det egentlig, og hva er karakteristisk for psykopater? Jeg har forsøkt å finne litteratur på området, men jeg har ikke funnet noe som spesifikt beskriver en psykopat.

Så vidt jeg forstår er det også forskjell på kvinnelige og mannlige psykopater, og det skulle være interessant å få litt viden om dette.

Uvidende.

Du spør virkelig vanskelig. Det har nemlig aldri vært gitt en beskrivelse av psykopati som er slik at den er allment akseptert blant fagfolk. Det er videre slik at psykopatibegrepet etterhvert kom til å omfatte så mange ulike og uklare tilstander at mange fremtredende psykiatere for lengst har forkastet denne diagsen. De fant at den ikke holdt faglige mål, men det var sikkert også et poeng at dette uttrykket var blitt et skjellsord på folkemunne. Idag er psykopatiene fjernet fra mange psykiatriske diagnostilister, og de tidlige psykopatitypene blir da klassifisert som ulike personlighetsforstyrrelser.

Psykpatibegrepet lever imidlertid videre. Psykopati-diagnosen har fortsatt sine talsmenn, også blant skandi-

naviske psykiatere. De mener at psykopater fins, og at de kan beskrives ut fra en rekke sterkt avvikende karaktertrekk, som er slik at de lett kommer i konflikt med sine omgivelser. På mange måter donner den psykopatiske personlighetsforstyrrelse et motstykke til den nevrotiske personlighet. I stikkords form dreier det seg om følgende forskjeller:

Nevrotikeren lider selv under sine plager, psykopaten er en plage for andre.

Nevrotikeren lider under skyldfølelse og utilstrekkelighet, psykopaten har liten eller ingen skyldfølelse og fremstår som selvsikker og selvhevdende.

Nevrotikeren har en tendens til å bebreide seg selv for det som går galt, psykopaten vil helst klandre andre.

Nevrotikeren har sterk selvkontroll, mens psykopaten har for svak selvkontroll, slik at øyeblikkets impulser lett blir omsatt til handling. Psykopaten søker umiddelbar spenningsreduksjon ved sine impulsive, utadrettede handlinger, uten særlig tanke på konsekvensene.

Nevrotikeren ser alvorlig på sitt følelsesmessige forhold til andre, mens psykopaten har liten evne til følelsesmessig innlevelse, søker helst overfladiske kontakter og blir en ustabil partner. Psykopaten er ofte maktsyk, kan være intrigant og hensynsløst manipulerende i sitt

maktspill. Nevrotikeren vil heller være hengiven overfor andre, og appellere til ømhet, trygghet og kjærlighet.

Vi kan vel uten videre forstå at slike psykopatiske karaktertrekk som vi her har beskrevet, lett vil føre til konflikter og problemer i familieliv, på arbeidsplassen og i andre sosiale sammenhenger. Mange psykopater lever derfor et stormfullt liv i unge år, men blir som regel mer avdempet og medgjørlige på eldre dager.

Psykopaten som maktmenneske har vi behandlet tidligere i Jeg-spalten, og interesserte kan her henvises til Ingjald Nissens bok «Psykopatenes diktatur», som kom i 1945.

De psykopatiske karaktertrekk er de samme for kvinner som for menn. Psykopatidiagnosen stilles imidlertid langt hyppigere for menn.

H.J.S.